

P. MÁRKUS KATALIN¹ – FAJT BALÁZS² – DRINGÓ-HORVÁTH IDA³

¹Károli Gáspár Református Egyetem Angol Nyelvészeti Tanszék, ²Budapesti Gazdasági Egyetem Pénzügyi és Gazdálkodási Szaknyelvek Tanszék, ³Károli Gáspár Református Egyetem Oktatásinformatikai Továbbképző Központ
p.markus.kata@kre.hu
fajt.balazs@uni-bge.hu
dringo.horvath.ida@kre.hu

P. Márkus Katalin–Fajt Balázs–Dringó-Horváth Ida: A célnyelv hatása a szótárhasználati szokásokra

Alkalmazott Nyelvtudomány, XXI. évfolyam, 2021/1. szám, 157–172.

doi:<http://dx.doi.org/10.18460/ANY.2021.1.010>

A célnyelv hatása a szótárhasználati szokásokra

This study investigates the dictionary use of graduate students of English as a Foreign Language (EFL) and German as a Foreign Language (GFL), as well as their attitudes towards dictionaries in printed and electronic forms. The first section of the paper offers a historical overview of research on dictionary use and online dictionaries in particular. This is followed by a detailed description of this quantitative research, which aims to investigate the preferences and attitudes of the participants (N=197) with regard to dictionary use, their dictionary consultation behaviour, and the role of dictionaries as an aid in language learning. The results of the research partly confirm the trends revealed in previous studies (e.g. increased use of online tools, reluctance to pay for dictionaries); they also reveal some intriguing differences between the dictionary consultation behaviour and attitudes of EFL and GFL majors.

Keywords: lexicography, quantitative research, methodology, dictionary use, electronic dictionary

1. Bevezetés

1.1. A szótárhasználót érintő kutatások jelentősége

A szótár és szótárhasználó kapcsolatának vizsgálata, elemzése és az így szerzett ismeretek beépítése a szótárírásba, a szótár fejlesztési folyamatába alapvető fontosságú, mint ahogyan azt már Hartmann (1989: 102) is megfogalmazta a „Sociology of the Dictionary User: Hypotheses and Empirical Studies” című művének két hipotézisében: a szótárírók mindig is megpróbáltak képet alkotni arról, kinek írják a szótárakat (H1); a szótár tervezése előtt szükséges a szótárhasználók igényeinek felmérése (H5).

A fentieket már a 20. század második felében felismerték (Barnhart, 1962; Quirk, 1973), így a szótárírás tudományos megközelítése – sok más, egyéb aspektus mellett – egyre inkább a szótárhasználókra is kiterjedt, a szótárhasználati kutatások pedig ezen új irány kialakításában, formálásában játszottak és játszanak ma is döntő szerepet. Cél a minél inkább felhasználóbarát szótárak létrehozása, ehhez pedig alapvető fontosságú a szótárhasználók, pontosabban a célcsoport megismerése, a szótárhasználói szokások és igények feltérképezése, elemzése. Jelen írás nem kíván foglalkozni a szótárírás diakrón aspektusaival. A nemzetközi és hazai szótárhasználati kutatások történeti

áttekintését Dringó-Horváth, P. Márkus és Fajt (2020) végezte el, a témához kapcsolódóan számos fontos szakirodalom található Vázquez, Balsa és Pérez (2013) munkájában is. A jelen tanulmány fókuszában álló szótárhasználati kutatás során az adatgyűjtést olyan szempontok és módszerek alapján végeztük, amelyek az alábbi területekhez kapcsolódnak:

1. szótárak tipologizálása a szótárhasználat és a tartalom alapján (pl. Engelberg & Lemnitzer, 2009; Kühn, 1989; P. Márkus, 2019a; Wiegand, 2010);

2. kutatások és elemzések, amelyek a szótárhasználók által érzékelt szótárhasználati nehézségeket, problémákat és esetleges megoldási javaslatokat fogalmazzák meg részben szótárkritika formájában (pl. Kemmer, 2010; Márkus & Szöllösy, 2006), vagy a szótárhasználó orientálását célozzák a szótárválasztás terén (pl. Dringó-Horváth, 2011; Gaál, 2016; P. Márkus, 2018), de megemlíthetjük az online szótárak használatából adódó kihívások feltérképezését (Dziemianko, 2019) és a korpuszok nyelvtanulásban betöltött szerepét is (Mueller–Jacobsen, 2016);

3. a szótárakkal kapcsolatos szokások, attitűdök vizsgálata (pl. szótárhasználati preferenciák, fizetési hajlandóság: Dringó-Horváth, 2017; Dringó-Horváth & P. Márkus–Fajt, 2020; Gaál, 2016, 2017a, 2017b); a papíralapú és az online szótárak használatának különbségei (Dringó-Horváth, 2011; Dziemianko, 2017);

4. a szótárhasználat tanításához, illetve tanulásához kapcsolódó elemzések (Dringó-Horváth, 2017; Dringó-Horváth & P. Márkus–Fajt, 2020; Gonda, 2009; P. Márkus, 2019b; P. Márkus, 2020a; Vázquez, 2013; Zöfgen, 1994; Zöfgen 2010);

5. a szótárhasználat kontextusát, célját vizsgáló munkák, mint például szövegrecepció, szövegprodukción, nyelvtanulás, fordítás (Dringó-Horváth, 2017; Meliss, 2011; P. Márkus, 2019b; Reder, 2016; Tarp, 2008); ezek részeként a felhasznált szótár nyelve (passzív vagy aktív szótár), valamint a szótárhasználók anya- és célnyelvének vizsgálata is szerepel.

Tanulmányunkban a fentiek közül leginkább az utolsó szempontot érintjük. Írásunk egy 2020-as felmérés eredményeit adja közre, amelyben nyelv-, illetve nyelvtanár szakon végzettek szótárakkal, valamint szótárhasználattal kapcsolatos szokásait és attitűdjeit mértük, különös tekintettel a szótárhasználók célnyelvére. Célunk az angol és a német szakos válaszadók szótárhasználati szokásainak összevetése. A téma a fenti tipológiát tekintve is a legkevésbé kutatott szótárhasználati területek közé tartozik, amely kellőképpen mutatja a téma kutatásának jelentőségét.

A „lexikográfiai háromszög” egyik végében a szerkesztők és a kiadók, a másikon a (nyelv)tanárok, a harmadikon pedig a (nyelv)tanulók állnak. A szótárak és használók közti távolság csökkentésének alapvető feltétele, hogy a használók felkészüljenek a szótárhasználatra, elsajátítsák az ehhez szükséges készségeket, ismereteket. A pedagógusok szerepe a szótárhasználatra való nevelésben óriási, hiszen az általános iskolás kortól kezdve, a középiskolán át

egészen az egyetemi kurzusokig jelen kell lennie a direkt szótárhasználatnak. A tanároknak fel kell(ene) készíteniük a diákokat a szótárhasználatra, mivel csak így válhatnak eredményes, jól tájékozott felhasználóvá. Erre vonatkozó lépések sajnos csak elenyésző számban történtek. A direkt szótárhasználat tervezett és rendszeres oktatása háttérbe szorul a közoktatásban (vö. P. Márkus, 2020b), valamint a felsőoktatás nyelvszakos képzéseiben. Jóllehet az oktatási dokumentumokban megjelenik a szótárhasználat oktatása – pl. a 2020-as NAT és a hozzá kiadott kerettantervekben a magyar nyelv és irodalom és az idegen nyelv tantárgynál is, általános és középiskolai szinten, illetve hagyományos és elektronikus szótárak vonatkozásában egyaránt –, a gyakorlati megvalósítás csak marginálisan érhető tetten (vö. a NAT-ra, a kerettantervekre és a tanmenetekre vonatkozóan: P. Márkus, 2020b; a felsőoktatás viszonylatában: Tóth, P. Márkus & Pődör, megjelenés alatt). Pozitív azonban, hogy a szótárhasználat gyakorlati kérdései, illetve a lexikográfia elméleti felvetései megjelennek egyes hazai (pl. DE, ELTE, KRE), illetve ausztriai és németországi egyetemeken (pl. Universität Erlangen-Nürnberg, Uni Graz, Uni Wien) germanisztikai alap- és mesterképzésének programjában.

Kutatásunk a felmérésben szereplő két idegen nyelv (angol és német) sajátosságaiból adódó szótárhasználati szokásokat igyekszik bemutatni a fentiekben tárgyalt szempontokból. Mivel a felmérés során különös hangsúlyt fektettünk a digitális, ezen belül pedig az online szótárak használatához kapcsolódó témakörökre, az alábbiakban röviden bemutatjuk a digitális szótárak megjelenésének legfontosabb, a szótárakra és azok használóira kifejtett hatásait.

1.2. A digitális szótárak megjelenésének hatása a szótárhasználóra

A 20. század végétől kezdődően folyamatosan és egyre gyorsuló ütemben lehetünk tanúi a lexikográfia papíralapú formájától a digitális média irányába történő elmozdulásának, aminek következtében lehetőség adódik minden eddigi szerkesztési elvet és lexikográfiai hagyományt újragondolni. A digitális szótárak formájának kialakulása és a standardizálás jelenleg is zajlik, a változás folyamatába pedig minden eddiginél jobban bevonható a felhasználó. Gondoljunk például a digitális szótárhasználat monitorozására, az automatikus üzenetküldés vagy egyéb (közvetett és közvetlen) kommunikációs lehetőségre, amelyek mind a felhasználó és a szótárak szerkesztői között teremtenek állandó kapcsolatot. A digitális szótárak mára már személyre szabhatók, mely által még pontosabb és gazdagabb információhoz juthat a felhasználó, de adott esetben a szótárak szerkesztői, illetve a kiadói is. A digitális szótárhasználatról szerzett ismeretek, információk nagyban befolyásolják a szótárak fejlesztésének folyamatát.

Az eddig elvégzett online szótárhasználati kutatások igen változatos képet mutatnak. A kutatók saját szakterületük szerint mind más-más oldalról közelítik meg a témát. Alapvető kutatási terület a szótárhasználat irányultságának

felmérése: melyek a leginkább preferált digitális szótártípusok. Az erre irányuló kutatások a mobil eszközök fokozottabb használatát és ezáltal az online, illetve mobil applikáció formájú szótárak rohamos elterjedését mutatják. Érdeemes figyelmet szentelni a ténynek, hogy az alacsony fizetési hajlandóság miatt az ingyenes változatok váltak leginkább népszerűvé (Gaál, 2017a, 2017b; Dringó-Horváth, 2017). Népszerűségüket növeli, hogy az oktatási intézmények technológiai fejlesztése és a tanulók mobil eszközeinek bevonása által a digitális szótárhasználat felhasználása intézményi körülmények között is egyre jobban megoldható (vö. Fóris, 2018). Hasonlóan alapvető kérdés, hogy mitől jó egy online szótár, mit várnak el a használók egy digitális szótártól. Dringó-Horváth (2011) a digitális szótárak kiválasztásának alapvető szempontjait határozza meg a nyelvtanulói szótárhasználat szemszögéből, míg Gaál (2016) az online szótárak elemzési szempontrendszerét állítja össze, segítve ezzel a felhasználót a megnövekvő kínálatban való eligazodásban. Müller-Spitzer, Koplenig és Töpel (2011) felméréséből pedig megtudhatjuk, hogy a használók mindenekelőtt megbízhatóságot, tisztán átlátható adatokat és naprakész információkat várnak el egy jó online szótártól (éppen úgy, mint a papíralapú testvérétől). Az eredmény sokakat meglepett, hiszen a digitális szótárakra jellemző multimédiás tartalmat vagy a testre szabás lehetőségét a felmérésben résztvevők nem tartották kiemelkedően fontosnak.

Az online, ingyenesen elérhető szótáraknak „ára van”, hiszen a legnevesebb kiadók (például Oxford, Longman) ingyenesen elérhető online szótárai is csak úgy képesek működni, ha különböző reklámokból bevételhez jutnak, így az ingyenesen használható szótárak „margóján” reklámok futnak. Azonban a hirdetések nagymértékben befolyásolhatják, zavarhatják a használatot. Erre irányul Dziemianko 2019-es felmérése, aki az *Oxford Advanced Learner's Dictionary* ingyenes (reklámokkal) és prémium (reklámok nélküli) változatának használatát hasonlítja össze. A felmérésből kiderül, hogy az ingyenes szótárak oldalain futó reklámok egyértelműen negatív hatással vannak a szótárhasználatra, mivel hátráltatják, valamint nagymértékben lassítják mind a kódoló, mind a dekódoló szótárhasználati folyamatot (Dziemianko, 2019). Dziemianko (2017) egy korábbi kutatása pedig azt vizsgálja, milyen szerepe van a szótár formájának (papír és elektronikus) a nyelvtanulásban, vajon melyik megjelenési forma segíti hatékonyabban a használót. Eredményei alapján elmondható, hogy a nyelvtanulók szövegértési és szövegalkotási képességeit is jobban támogatja a digitális forma.

A helykorlátok felszabadulásával az online szótárak egyre több információt szeretnének nyújtani, azonban a szerkesztők tudatában vannak az esetleges veszélyeknek is: a túl sok adat félrevezetheti, zavarhatja és lassíthatja a szótárhasználatot. Ezt figyelembe véve az adatattípusokat az online szótárak rendszerezik, illetve külön oldalon teszik elérhetővé (például teauruszok, nyelvtani adatok elérése), de megemlíthetjük a korpuszok által nyújtott

példamondatok használatát is. Mueller és Jacobsen (2016) a korpuszok nyelvtanulásban és nyelvhasználatban történő alkalmazhatóságát és hatékonyságát vizsgálja, illetve veti össze az online szótárak használatával. A kutatásból kiderül, hogy az online korpuszok használatát a diákok bonyolultnak vélik. Meg kell jegyeznünk, hogy a kollokációk szempontjából azonban a használók hasznosabbnak vélik a korpuszokat, mint a szótárakat, hiszen a korpuszokból többet tudnak meg a szavak mondatban betöltött szerepéről és kombinálhatóságáról, mint egy általános egynyelvű vagy kétnyelvű szótárból (ezért is alakultak ki a kollokációs szótárak). A szerzők javasolják a korpuszok használatának beépítését az oktatásba, hiszen bár bonyolult a használatuk, a nyelvtanulásban betöltött szerepük mégis rendkívül fontos (lenne) (Mueller & Jacobsen, 2016). A digitális szótárak szerepe kétségtelenül létfontosságú lesz a jövő generációi életében, és elképzelhető, hogy a hozzáférhető nyelvi adatmennyiség folyamatos növekedése révén a korpuszok is egyre nagyobb jelentőséggel bírnak majd.

A digitális szótárak térnyerése következtében a szótárhasználati kutatások egyre inkább a digitális szótárhasználatra irányulnak, ennél fogva az alábbiakban bemutatott felmérésünk több eleme is külön erre a területre fókuszál – itt is ügyelve a munka fő fókuszára: a nyelvszakspecifikus jelenségek feltárására.

2. A nyelvszak kihatásainak vizsgálata: kutatási módszerek

Jelen tanulmány egy korábban publikált kutatáshoz kapcsolódó kiegészítő elemzéseket tárgyal, így a kutatási módszerek és a minta ismertetésénél a korábban leírtakra támaszkodunk (Dringó-Horváth, P. Márkus & Fajt, 2020). Kutatásunkban angol és német nyelv-, illetve nyelvtanár szakosokat vizsgáltunk, akik a Károli Gáspár Református Egyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Karának hallgatóiként végeztek a 2014/15 és a 2019/20 akadémiai év között (2019/20-ban a végzés évében lévő hallgatókat is beleszámítva). Vizsgálatunkhoz a kvantitatív kutatási paradigmát választottuk, azon belül is kérdőíves módszert alkalmaztunk, mivel úgy gondoltuk, hogy így a lehető legtöbb résztvevőt tudjuk bevonni a kutatásba. Jelen elemzés során a korábbi eredményekhez kapcsolódóan azt kívánjuk feltárni, hogy milyen összefüggések fedezhetők fel a tanult idegen nyelv és a szótárhasználat között. Ennek során részletesen az alábbiakra térünk ki: 1. Milyen összefüggések mutathatók ki a válaszadók szakja és szótárhasználatuk, valamint a szótárhasználat elsajátításához kapcsolódó tapasztalatuk között? 2. Milyen tendenciák mutatkoznak a szótárpiacon megtalálható jelentősebb angol, illetve német (hazai és külföldi fejlesztésű, egy-, illetve többnyelvű) szótárak használatánál – különös tekintettel a nyelvszakok közötti különbségekre?

2.1. A minta bemutatása

Kutatásunkban angol és német nyelv-, illetve nyelvtanár szakon végzetteket vizsgálatunk (n=197). A vizsgálatban résztvevők 14,7%-a férfi (n=29), 85,3%-a nő (n=168) volt. A legfiatalabb résztvevő 21, a legidősebb 63 éves volt; a kitöltők átlagéletkora 34,52 év (SD=10,76). A résztvevők 64,5%-a (n=127) angol, 26,4%-a (n=52) német, 9,1%-a (n=18) pedig angol és német szakos volt. A nyelvszakokon belül a válaszadók által végzett képzések közel azonos eloszlást mutatnak – több különböző nyelvszak esetén az adott szakhoz kapcsolódó legmagasabb képzésszintet figyelembe véve (1. táblázat).

1. táblázat. A résztvevők képzések szerinti eloszlása nyelvenként.

	angol szak		német szak	
	százalék	kitöltők száma	százalék	kitöltők száma
BA-képzés	32%	63	12,2%	24
MA-képzés (diszciplináris)	11,7%	23	8,1%	16
osztatlan tanárképzés	5,6%	11	5,6%	11
meglévő főiskolai vagy egyetemi diplomával kiegészítő képzés	25,4%	50	10,7%	21
összesen	74,6%	147	36,5%	72

2.2. A kutatási eszköz, az adatgyűjtés menete és az adatelemzés módszerei

A felméréshez egy saját készítésű online kérdőívet használtunk, a begyűjtött adatokat az SPSS 21.0 statisztikai elemző szoftver segítségével elemeztük, statisztikai vizsgálatokat, valamint t-próbát és varianciaanalízist használva. A kutatás során kinyert adatokat a GDPR-szabályozásnak megfelelően tároljuk és használtuk fel, azokba a kutatócsoport tagjain kívül harmadik fél számára nem engedünk betekintést. Kérdőívünk, amely épített korábbi kutatásokban használt eszközökre is (vö. Dringó-Horváth, 2017; Gaál, 2016) összesen 21 kérdésből és 14 konstruktumból állt. A kutatási eszköz részletes leírása egy korábbi tanulmányunkban olvasható (Dringó-Horváth, P. Márkus & Fajt, 2020).

A tanulmányban bemutatott vizsgálatban az említett 14 konstruktum közül kettőt elemeztünk (a fizetési hajlandóságot és a szótárakban található járulékos információk tudatos használatát). A résztvevőink válaszait minden esetben ötfokú Likert-skálán (1 = Egyáltalán nem értek egyet; 5 = Teljes mértékben egyetértek) tettük mérhetővé.

3. A nyelvszak hatásának vizsgálata – kutatási eredmények és diszkusszió

Empirikus kutatásunk eredményeit a leírt konstruktumoknak megfelelően tagolva adjuk közre.

3.1. A válaszadók szótárai és szótárhasználatuk

Elsőként arra kérdeztünk rá, milyen szótártípusokkal rendelkeznek a végzős egyetemisták.

2. táblázat. A különböző szótártípusok birtoklása.

	angol	német	angol-német
papíralapú, nyomtatott szótár	93,6%	98%	100%
offline (letölthető) szótáralkalmazás / applikáció mobiltelefonon	54,4	54%	4,5%
offline (letölthető) digitális szótárprogram számítógépen	20,8	38%	36%
egyéb fordítási segédeszköz (fordítógép, fordítótoll, tolmácsgép)	12%	4%	4,5%
online szótár-előfizetés	10,4%	8%	0%

A 2. táblázat jól szemlélteti, hogy Magyarországon szinte minden végzős nyelvszakos egyetemista polcain megtalálhatók még a papíralapú szótárak, valamint a mobiltelefonon elérhető alkalmazások is igen népszerűek, jóllehet ez az arány nincs feltétlenül összefüggésben az alábbiakban kifejtett konkrét szótárhasználati szokásokkal és tevékenységekkel. A diákok legkevésbé az online szótár-előfizetés lehetőségével élnek, ami alátámasztja „A szótárhasználat érintő kutatások jelentősége” című alfejezetben említett kutatások eredményeit.

A tanulmány szempontjából kiemelt válaszadói csoportok szótárhasználatának vizsgálatakor az egy- és kétnyelvű szótárak használatát is külön elemeztük (3. táblázat).

3. táblázat. Egy- és kétnyelvű szótárhasználat gyakorisága.

	szak	n	Átlag	Szórás	df	F	Sig.
egynyelvű szótár	a	125	4,21	1,12	2	6,825	0,001**
	n	50	1,25	1,25			
	a-n	22	0,91	0,91			
	Σ	197	4,03	1,16			
kétnyelvű szótár	a	125	4,13	1,05	2	3,391	0,036*
	n	50	4,34	0,87			
	a-n	22	4,68	0,57			
	Σ	197	4,24	0,98			

a statisztikai szignifikancia szintje *p < 0,05; **p < 0,01; ***p < 0,001

Mind az egynyelvű, mind pedig a kétnyelvű szótárhasználat között statisztikailag szignifikáns különbséget találtunk az angol, valamint a német és az angol-német szakosok között. Az egynyelvű szótárak esetében az angolos kitöltők átlaga (M=4,21) lényegesen magasabb, mint a német (M=1,25) és az

angol–német ($M=0,91$) szakosoké. Ebből arra következtetünk, hogy az angol szakosok gyakrabban fordulnak egynyelvű szótárhoz, tanulmányaik során az egynyelvűszótár-használat rendkívül hangsúlyos volt. Ezzel szemben a kétnyelvűszótár-használat esetében az egynyelvűével ellentétes tendencia fedezhető fel, azaz a német ($M=4,34$) és angol–német szakosok ($M=4,68$) átlagai magasabbak az angol szakosok ($M=4,13$) átlagainál, vagyis a német szakosok vélhetőleg jobban igénylik a kétnyelvű szótár által nyújtott információkat, illetve kevesebb lehetőségük volt egynyelvű szótárt használni.

Ezt követően a különböző szótártípusokhoz kapcsolódó szokásokat kutattuk (4. táblázat).

4. táblázat: A különböző szótártípusokkal kapcsolatos használati szokások.

	szak	n	Átlag	Szórás	df	F	Sig.
Szótárként online szótárt (valamilyen weboldalon) használók	a	125	4,66	0,76	2	0,731	0,483
	n	50	4,52	0,79			
	a-n	22	4,73	0,88			
	Σ	197	4,63	0,78			
Szótárként keresőprogramot használók (pl. rákeresek a szóra vagy kifejezésre az interneten)	a	125	3,91	1,20	2	1,016	0,364
	n	50	3,70	1,23			
	a-n	22	3,59	1,10			
	Σ	197	3,82	1,20			
Szótárként nyomtatott, papíralapú szótárt használók.	a	125	2,42	1,26	2	6,971	0,001**
	n	50	3,22	1,40			
	a-n	22	2,91	1,38			
	Σ	197	2,68	1,35			
Szótárként fordítóprogramot használók (pl. Google Translate)	a	125	2,88	1,63	2	10,947	<0,001***
	n	50	2,08	1,12			
	a-n	22	1,54	1,01			
	Σ	197	2,53	1,53			
Szótárként offline (letölthető) telefonos szótáralkalmazást / mobilapplikációt használók.	a	125	2,46	1,58	2	0,059	0,942
	n	50	2,38	1,31			
	a-n	22	2,41	1,50			
	Σ	197	2,44	1,50			
Szótárként offline (letölthető) digitális szótárprogramot használók számítógépen	a	125	1,65	1,17	2	1,777	0,172
	n	50	2,04	1,40			
	a-n	22	1,73	1,32			
	Σ	197	1,76	1,25			

a statisztikai szignifikancia szintje * $p < 0,05$; ** $p < 0,01$; *** $p < 0,001$

Összességében megfigyelhető, hogy legtöbbször online szótárt, illetve keresőprogramot használnak a kívánt információ megtalálásra. A keresőprogramok népszerűsége a nyelvszakosokkal folytatott beszélgetések alapján abból adódik, hogy a szó, illetve kifejezés beírása után azonnal megjelenik azon szótárak listája, amelyek tartalmazzák a keresett tételt. Ezek után a használó saját korábbi tapasztalatai alapján szabadon válogathat a kínálatból. Egy másik lehetőség, hogy a megjelenő nagyszámú szövegkontextust elemezve jut el a felhasználó az adott elem értelmezéséhez, megfelelő használatához.

A nyelvszakok közötti különbségeket keresve a papíralapú szótárhasználathoz kapcsolódóan megállapítható, hogy a német szakosok (M=3,22) szignifikánsan gyakrabban használnak nyomtatott szótárt, mint az angol (M=2,42) szakosok. Ennek hátterében az állhat, hogy az angol szakosok rendkívül színes, többségében megbízható és ingyenesen elérhető online szótárkínálatból választhatnak. Ehhez hasonlóan a fordítóprogram szótárként történő felhasználása esetében is úgy tűnik, hogy az angol (M=2,88) szakosok szignifikánsan gyakrabban élnek ezzel a lehetőséggel, mint a német (M=2,08) és az angol–német szakosok (M=1,54). Ez vélhetően arra vezethető vissza, hogy az angol nyelvre (vagy az angol nyelvről más nyelvre történő) fordítóprogramoknak sokkal nagyobb a piaci lefedettsége, már csak a beszélők számából, valamint az angol közvetítő és világnyelvi státuszából adódóan is. Mindez az angol nyelvi fordító programok erősebb ütemű fejlődését és egyre kiemelkedőbb minőségét eredményezte, ezzel is növelve népszerűségüket.

Következő lépésként konkrét, az adott nyelvekhez kapcsolódó hazai és külföldi fejlesztésű szótárak használatát vizsgáltuk, hogy részletesebb képet kapjunk a különböző nyelvszakosok szótárhasználati szokásairól. Ennek során a résztvevők korábbi felmérések gyakorisági listái alapján (pl. Dringó-Horváth, 2017; Gaál, 2020) összeállított szótárlistákhoz kapcsolódóan adhatták meg szótárhasználati preferenciáikat. A hazai fejlesztésű online szótárak használatának gyakorisága meglehetősen változó képet mutat (5. táblázat).

5. táblázat. A hazai fejlesztésű online internetes kétnyelvű szótárak használatának gyakorisága.

	szak	n	Átlag	Szórás	df	F	Sig.
SZTAKI (www.szotar.sztaki.hu)	a	125	3,06	1,35	2	0,032	0,969
	n	50	3,08	1,44			
	a-n	22	3,14	1,61			
	Σ	197	3,07	1,40			
DictZone (www.dictzone.com)	a	125	2,30	1,65	2	1,160	0,316
	n	50	2,68	1,57			
	a-n	22	3,27	1,61			
	Σ	197	2,94	1,63			
Akadémiai Kiadó (www.szotar.net)	a	125	1,89	1,39	2	7,621	0,001**
	n	50	2,72	1,59			
	a-n	22	1,59	1,05			
	Σ	197	2,07	1,46			
Grimm-szótárak (www.grimmonlineszotar.hu)	a	125	1,45	1,07	2	4,139	0,017*
	n	50	2,02	1,49			
	a-n	22	1,77	1,31			
	Σ	197	1,63	1,23			
MorphoLogic (www.morphologic.hu)	a	125	1,20	0,65	2	2,404	0,093
	n	50	1,46	0,97			
	a-n	22	1,41	0,80			
	Σ	197	1,29	0,76			

a statisztikai szignifikancia szintje *p < 0,05; **p < 0,01; ***p < 0,001

A legnépszerűbb internetes kétnyelvű szótár a SZTAKI, amely egy közösség által szerkesztett, ún. közösségi szótár (*crowd-sourced dictionary*). Mind a német, mind az angol szakos résztvevők körében relatíve gyakran használt szótár, az eredmények e tekintetben egybevágóak más kutatásokkal is (Dringó-Horváth, 2017; Gaál, 2020). Viszonylag szorosan követi ezt a DictZone használata, jóllehet Gaál középiskolások körében végzett mérése alapján más, jelen felsorolásban nem szereplő online szótárak valamelyest népszerűbbek ennél (pl. Topszótár, Wikiszótár, Magyar-nemet.hu; vö. Gaál, 2020). A felhasználást tekintve a többi szótár 2, vagy ez alatti átlagértékkel rendelkezik. Szomorú mérleg ez annak tekintetében, hogy éppen ez utóbbi szótárak rendelkeznek komolyabb lexikográfiai, kiadói háttérrel, jóllehet az ingyenesen elérhető változatok csupán a töredékét nyújtják a fizetős szótáraknak tartalom és funkcionalitás tekintetében is, nyilvánvalóan ez okozza gyengébb szereplésüket. Mind az Akadémiai Kiadó online szótára, mind pedig a Grimm-szótárak tekintetében a német szakos kitöltők válaszáinak átlagai statisztikailag szignifikánsan magasabbak, ők tehát (az angol szakosokhoz képest) gyakrabban használják ezt a két szótártípust. Magyarán szólva szolgálhat erre az online angol egynyelvű szótárak rendkívül gazdag választéka, melyek többsége ingyenesen is elérhető (pl. Oxford, Longman, Cambridge, Collins, Macmillan). A német nyelv valamelyest háttérbe szorul ebből a szempontból, ami valószínűsíti a magyar fejlesztésű szótárak fokozott használatát.

A külföldi fejlesztésű online szótárak használatának gyakoriságára vonatkozó adatokat nyelvszakonként mutatjuk be (6., illetve 7. táblázat).

6. táblázat. A német (n=50) és német–angol szakos (n=22) résztvevők külföldi fejlesztésű szótárak használatának gyakorisága.

	Átlag	Szórás
Duden (https://www.duden.de/)	4,24	1,02
Langenscheidt (https://de.langenscheidt.com/)	2,26	1,45
Pons (http://de.pons.com/)	1,68	1,07

A 6. táblázatban látható, hogy a német szakosok körében a Duden a legnépszerűbb szótár, míg a Langenscheidt és a Pons szótárak jóval kevésbé használatosak. A Duden népszerűsége abból adódhat, hogy a felsorolás egyetlen egynyelvű szótára és egyben a német egynyelvű szótárak legismertebb képviselője. Ráadásul igen komplex információforrás: a szócikkekhez a jelentés megadásán túl részletes helyesírási és nyelvtani adatokat is közöl, kiegészítve a használatot szemléltető korpusz-alapú nyelvhasználói példákkal, szinonimákkal és kiejtési információval hangfájl formájában. Ennek ellenére különös az ilyen mértékű felhasználói különbség, hiszen a másik két szótár is nagy nevű, ismert

kiadó munkája, a nyelvtanuláshoz kifejezetten hasznos funkciókkal, melyek talán kevésbé ismertek a felhasználók előtt (pl. a Pons-szótár lehetővé teszi saját szavak kiválasztását és gyakorlását különféle interaktív feladatokkal). A külföldi fejlesztésű angol, többnyire egynyelvű szótárak felhasználásához kapcsolódó eredmények valamivel egyöntetűbb képet mutatnak (7. táblázat).

7. táblázat. Az angol (n=125) és angol–német (n=22) szakos résztvevők külföldi fejlesztésű szótárak használatának gyakorisága.

	Átlag	Szórás
Cambridge (https://dictionary.cambridge.org/dictionary/learner-english/)	3,64	1,44
Oxford (https://www.oxfordlearnersdictionaries.com)	3,62	1,40
Urban Dictionary (https://www.urbandictionary.com)	2,80	1,34
Macmillan (https://www.macmillandictionary.com)	2,41	1,50
The Free Dictionary (https://www.thefreedictionary.com)	2,31	1,20
Longman (https://www.ldoceonline.com)	2,16	1,46

A Cambridge és Oxford szótárak érték el a legmagasabb átlagot (M=3,64 és 3,62), ami nem véletlen, hiszen mindkettő híres, nagy hagyományokkal rendelkező és megbízható szótár. Az Urban Dictionary is népszerű a résztvevőink körében (M=2,80), mely a SZTAKI szótárhoz hasonlóan a közösségi szótárak csoportjába tartozik (*crowd-sourced dictionary*). Ebből adódóan sok olyan köznyelvi, informális kifejezést és szlengszót is tartalmaz, amelyeket más szótárakban csak elvétve vagy egyáltalán nem lehet megtalálni. Népszerűségéhez minden bizonnyal hozzájárul naprakészsége, a közösségi aktualizálási folyamat gyorsaságával egy „hagyományos”, lexikográfusok által szerkesztett szótár nem tudja felvenni a versenyt.

A digitális szótárakhoz kapcsolódóan két további területet vizsgáltunk: az erre a szótári környezetre jellemző kiegészítő funkciók (pl. multimédiás tartalmak, testreszabás vagy rendszeres aktualizálás) kihasználtságát, valamint a különböző keresési módok ismeretét és használatát. Sajnos nyelvszaktól függetlenül rendkívül alacsony átlagokat kaptunk mindkét területhez kapcsolódóan, mely jelzi az új környezet nyújtotta lehetőségek nem megfelelő kihasználtságát. A vizsgálat nem fedett fel nyelvszakokhoz kapcsolódó szignifikáns különbségeket, a konkrét konstrukumokról és a nyelvszaktól független, összefoglaló eredményekről korábbi tanulmányunk ad részletes tájékoztatást (Dringó-Horváth, P. Márkus & Fajt, 2020).

A szótárakhoz kapcsolódó fizetési hajlandóságot is megvizsgáltuk, és varianciaanalízis segítségével több helyen is kimutattunk nyelvszakokkal összefüggő szignifikáns különbségeket (8. táblázat).

8. táblázat: A résztvevők szótárakkal kapcsolatos fizetési hajlandósága.

	szak	n	Átlag	Szórás	df	F	Sig.
Úgy gondolom, hogy a szótárra költött pénz csak pénzkidobás.	a	125	3,86	1,15	2	7,919	<0,001***
	n	50	4,56	0,84			
	a-n	22	4,14	0,94			
	Σ	197	4,07	1,10			
Szótárvásárlás előtt megkérdezem a témában jártas ismerősöm (pl. nyelvtanár) véleményét, hogy milyen szótárt érdemes venni.	a	125	2,59	1,52	2	5,620	0,004**
	n	50	3,40	1,31			
	a-n	22	3,04	1,49			
	Σ	197	2,85	1,50			
Szívesen vásárolok szótárt akár nyomtatott, akár elektronikus formában.	a	125	2,58	1,31	2	8,043	<0,001***
	n	50	3,42	1,18			
	a-n	22	3,00	1,23			
	Σ	197	2,84	1,32			
Hajlandó vagyok online szótárra előfizetni, ha úgy érzem, hogy ezáltal megbízhatóbb szótárt kapok.	a	125	2,70	1,34	2	6,297	0,002*
	n	50	3,44	1,30			
	a-n	22	2,54	1,37			
	Σ	197	2,87	1,37			

a statisztikai szignifikancia szintje *p < 0,05; **p < 0,01; ***p < 0,001

Ugyan az első állítás esetén az látható, hogy az angol szakosok (M=3,86; SD=1,15) kevésbé érzik pénzkidobásnak a szótárvásárlást, mint német szakos társaik (M=4,56; SD=0,84), a harmadik állításra kapott átlagok mégis azt mutatják, hogy a német szakosok (M=3,42; SD=1,18) sokkal szívesebben vásárolnak akár nyomtatott, akár elektronikus szótárt, mint az angol szakosok (M=2,58; SD=1,31). A különbség mindkét esetben statisztikailag szignifikáns. További, érdekesnek mondható szignifikáns különbség, hogy a német szakosok (M=3,40; SD=1,31) nagyobb valószínűséggel kéri ki nyelvtanáruk véleményét arról, hogy milyen szótárt érdemes vásárolniuk, mint angol szakos társaik (M=2,59; SD=1,52). Ez esetlegesen azzal magyarázható, hogy a német szótárak esetében a diákoknak a nyelv morfoszintaktikai adottságaiból adódóan sokkal több nyelvtani adatra van szükségük egy szótárban, így a vásárlásnál is körültekintőbbek, mint angolos szaktársaik, bár a jelenségnek lehet más, pl. a célnyelvi kultúrához kötődő magyarázata is (pl. a német precizitás, szabálykövető magatartás megjelenése). A korábbi állításokhoz hasonlóan az utolsó állításnál is a német szakosok átlaga magasabb (M=3,44; SD=1,30), mint a másik két csoporté, tehát a német szakosok szívesebben előfizetnének olyan online szótárra, amely minőségileg megbízhatóbb. Indokolhatja ezt az online német szótárak kisebb választéka.

Érdekes kérdés volt számunkra, hogy válaszadóink milyen gyakran olvassák el vagy nézik meg a szótárakhoz kapcsolódó járulékos információkat, valamint hogy magatartásuk összefüggésben áll-e nyelvi szakjukkal (9. táblázat).

9. táblázat. A szótárakhoz kapcsolódó járulékos információk.

	szak	n	Átlag	Szórás	df	F	Sig.
A szótárakban át szoktam nézni a rövidítésjegyzéket.	a	125	2,98	1,29	2	3,234	0,042*
	n	50	3,44	1,37			
	a-n	22	3,54	1,26			
	Σ	197	3,16	1,32			
A szótárakban megnézem a szótárt bemutató oldalt vagy a mintaoldalt.	a	125	2,54	1,43	2	1,893	0,153
	n	50	2,96	1,40			
	a-n	22	2,95	1,56			
	Σ	197	2,69	1,45			
A szótárakban át szoktam nézni a szótárhasználati útmutatót.	a	125	2,20	1,19	2	4,149	0,017*
	n	50	2,74	1,40			
	a-n	22	2,77	1,57			
	Σ	197	2,40	1,31			
A szótárakban mindig elolvasom a szótár bevezetését, előszavát.	a	125	1,94	1,17	2	4,282	0,015*
	n	50	2,52	1,43			
	a-n	22	2,41	1,37			
	Σ	197	2,14	1,283			

a statisztikai szignifikancia szintje *p < 0,05; **p < 0,01; ***p < 0,001

Minden állítás esetében igen alacsonyak a válaszok átlagai, így megállapítható, hogy a résztvevők csak nagyon ritkán olvassák el a szótárhasználati útmutatót, esetleg nézik meg a szótárban található bemutató vagy mintaoldalt, illetve az előszót. Ez összecseng több korábbi kutatásokkal, amelyek rámutattak arra, hogy jóllehet a szótárak szerkesztői a használatot szemléltető leírásokat, segédleteket egyre látványosabb, illusztratívabb, a befogadást mindinkább segítő formában készítik el, az adatok alapján mégsem történt igazi áttörés ezen a területen (vö. Atkins & Varantola, 1997; Márkus & Szöllősy, 2006; Svensén, 2009). A varianciaanalízis felfedte, hogy az első három állítás esetében a nyelvszakok által indukált, statisztikailag szignifikáns különbség található, minden esetben a német szakosok erőteljesebb aktivitását mutatva ezen a területen: a német szakosok nagyobb arányban olvassák el a szótár bevezetését, előszavát, mint az angol szakosok (M=2,52; SD=1,43 és M=1,94; SD=1,17), nagyobb valószínűséggel nézik át a szótárhasználati útmutatókat (M=2,74; SD=1,40 és M=2,20; SD=1,19), valamint a rövidítésjegyzéket is (M=3,44; SD=1,37 és M=2,98; SD=1,29).

4. Összegzés

A tanulmányban felvázolt eredmények több ponton alátámasztják azokat az eddig már feltárt tényeket, mely szerint a szótárhasználók nem tájékozódnak a szótárak helyes használatáról; polcaikon megtalálhatók a papíralapú szótárak, mégis egyre inkább az online alkalmazásokat, illetve keresőmotorokat veszik igénybe; bár magas szinten beszélnek a nyelvet, gyakran használnak kétnyelvű szótárt (miközben az egynyelvű szótárak részletesebb információkat nyújtanak); az online szótárak közül leginkább az ingyenes változatokat részesítik előnyben.

Végezetül, nyitottak a legújabb típusú szótárak, például közösségi szótárak használatára.

A német szakosok jellemzően nagyobb mértékben tanulmányozzák a szótárakhoz kapcsolódó járulékos információkat, igyekeznek minél több adatot kinyerni szótárukból; ennek fényében tudatosabban választanak szótárt; hajlandóbbak a minőség érdekében többet áldozni egy megbízható online szótárra; gyakrabban használnak nyomtatott szótárt és jobban igénylik a kétnyelvű szótár által nyújtott információkat.

Ezzel szemben az angol szakosok gyakrabban használnak egynyelvű szótárt, illetve fordítóprogramot szótárként; a papíralapú változatokkal szemben gyakrabban használnak online szótárakat; a szótárvásárlást nem érzik pénzkidobásnak és szívesebben vásárolnak szótárakat; azonban a szótár helyes használatáról, az adatok kinyerhetőségéről sokkal kevesebbet tájékozódnak.

A tanulmányban bemutatott eredmények a célnyelv szótárhasználatra gyakorolt hatásairól tanúskodnak, fontos lenne tehát a szótárfejlesztés során ezt az aspektust is erősebben figyelembe venni. A kérdéskört érdemes lenne a továbbiakban más nyelvek esetében, illetve akár más kiindulási/anyanyelvi környezetben is megvizsgálni. Ezek, valamint egyéb, a munka során felvetődött szótárhasználati kérdések tisztázására a jövőben további kutatásokat tervezünk mind kvantitatív, mind pedig kvalitatív eszközökkel.

Irodalom

- Atkins, B. T. S. & Varantola, K.** (1997) Monitoring dictionary use. *International Journal of Lexicography* 10/1. pp. 1–45.
- Atkins, B. T. S. & Varantola, K.** (1998) Language learners using dictionaries: The final report on the EURALEX/AILA Research Project on Dictionary Use. In: Atkins, B. T. S. (ed.) *Using dictionaries: Studies of dictionary use by language learners and translators (Lexicographica Series Maior 88)*. Tübingen: Max Niemeyer. 21–81.
- Barnhart, C.** (1962) Problems in editing commercial monolingual dictionaries. In: Householder, F. W. & Saporta, S. (szerk.) *Problems in Lexicography*. Bloomington: Indiana Research Centre for Language and Semiotic Studies. Reprinted in Hartmann, R. R. K. (ed.) (2003) *Lexicography: Critical Concepts. Volume 1: Dictionaries, compilers, critics, and users*. London: Routledge. 285–301.
- Mueller, C. M. & Jacobsen, D. N.** (2016) A comparison of the effectiveness of EFL students' use of dictionaries and an online corpus for the enhancement of revision skills. *ReCALL* 28/1. pp. 3–21.
- Dörnyei, Z.** (2010) *Questionnaires in second language research: Construction, administration, and processing (2nd ed.)*. London: Routledge.
- Dringó-Horváth I., P. Márkus K. & Fajt B.** (2020) Szótárhasználati ismeretek vizsgálata német és angol szakot végzettek körében. *Modern Nyelvoktatás* 26/4. 16–38.
- Dringó-Horváth I.** (2017) Digitális szótárak – szótárdidaktika és szótárhasználati szokások. *Alkalmazott Nyelvtudomány* 17/5. 1–27.
- Dringó-Horváth I.** (2011) Hogyan válasszunk elektronikus szótárat a nyelvtanuláshoz? *Iskolakultúra* 21/6-7. 141–156.
- Dziemianko, A.** (2017) Dictionary form in decoding, encoding and retention: Further insights. *ReCALL* 29/3. pp. 335–356.
- Dziemianko, A.** (2019) The role of online dictionary advertisements in language reception, production, and retention. *ReCALL* 31/1. pp. 5–22.

- Engelberg, S. & Lemnitzer, L.** (2009) *Lexikographie und Wörterbuchbenutzung*. Tübingen: Stauffenburg Verlag.
- Fóris Á.** (2018) *Lexikológiai és lexikográfiai ismeretek magyar (mint idegen nyelv) tanároknak*. Budapest: L'Harmattan Kiadó.
- Gaál P.** (2016) *Online szótárak és használók: Onlineszótár-használati kutatások, online szótárak értékelési és minősítési szempontjai*. Doktori disszertáció: Pécs.
- Gaál P.** (2017a) Onlineszótár-használat Magyarországon (OHM): Egy kérdőíves szótárhasználati felmérés eredményei II. *Alkalmazott Nyelvtudomány* 17/1. 5–19.
- Gaál P.** (2017b) Online-szótár-használati szokások vizsgálata Magyarországon. In: Ludányi Zs. (szerk.) *Doktoranduszok tanulmányai az alkalmazott nyelvészet köréből 2017: XI. Alkalmazott Nyelvészeti Doktoranduszkonferencia*. Budapest: MTA Nyelvtudományi Intézet. 65–75.
- Gaál P.** (2020) Középiskolás tanulók szótárhasználati szokásai – egy vas megyei kérdőíves felmérés eredményei. *Alkalmazott Nyelvtudomány* 20/2. 1–19.
- Gonda Zs.** (2009) A szótárhasználati kompetencia elsajátítása és fejlesztése. *Anyanyelv-pedagógia* 2. <http://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=160>
- Hartmann, R. R. K.** (1989) Sociology of the Dictionary User: Hypotheses and Empirical Studies. In: Hausmann, F. J. et al. (eds.) *An International Encyclopedia of Lexicography*. Berlin: de Gruyter. 102–111.
- Kemmer, K.** (2010) Onlinewörterbücher in der Wörterbuchkritik. Ein Evaluationsraster mit 39 Beurteilungskriterien, *OPAL* 2010/2. 1–30. <http://pub.ids-mannheim.de/laufend/opal/pdf/opal2010-2.pdf>
- Kühn, P.** (1989) Typologie der Wörterbücher nach Benutzungsmöglichkeiten. In: Hausmann, F. J. et al. (eds.) *Wörterbücher: ein Internationales Handbuch zur Lexikographie*. New York: de Gruyter. 111–127.
- Lew, R.** (2007) Can dictionary skills be taught? The effectiveness of lexicographic training for primary-school-level Polish learners of English. *Proceedings of the XIII Euralex International Congress*. pp. 1273–1289.
- Vázquez, M. J. D., Balsa, M. M. & Pérez, V. V.** (2013) Wörterbuchbenutzung: Erwartungen und Bedürfnisse. Ergebnisse einer Umfrage bei Deutschlernenden Hispanophonen. In: Vázquez, M. J. D. (eds.) *Trends in der deutsch-sprachigen Lexikographie*. Bern: Peter Lang. 135–172.
- Márkus K. & Szöllösy É.** (2006) Angolul tanuló középiskolásaink szótárhasználati szokásairól. In: Magay T. (szerk.), *Szótárak és használók. Lexikográfiai füzetek 2*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 95–116.
- Meliss, M.** (2011) Wörterbücher von heute und morgen: Überlegungen zu lexicographischen Benutzersituationen im zweisprachigen Kontext: Spanisch-Deutsch. In: Domínguez Vázquez, M. J. et al. (eds.) *La palabra en el texto. Festschrift für Carlos Buján*. Universidad de Santiago de Compostela: Servicio de Publicacións. 267–300.
- Müller-Spitzer, C., Koplenig, A. & Töpel, A.** (2011) What makes a good online dictionary? Empirical insights from an interdisciplinary research project. In: Kosem, I. & Kosem, K. (eds.) *Electronic lexicography in the 21st century: New applications for new users*. Proceedings of eLEX2011. Trojina: Institute for Applied Slovene Studies. 203–208.
- P. Márkus K.** (2018) Szótárhasználati munkafüzetek az oktatásban – Gyerekszótárak. *Gyermeknevelés* 6/3. 123–134.
- P. Márkus K.** (2019a) Szótárak – Kezdetektől napjainkig. In: Furkó P. & Szathmári É. (szerk.) *Népszerű tudomány, tudománynépszerűsítés*. Budapest: L'Harmattan Kiadó. 146–155.
- P. Márkus K.** (2019b) Szótárhasználati munkafüzetek az oktatásban – használatban a Tanulószótárak. *Modern Nyelvoktatás* 25/2. 42–62.
- P. Márkus K.** (2020a) A lexikográfia oktatásának lehetőségei a felsőoktatásban. In: M. Pintér T. & P. Márkus K. (szerk.) *Az ige vonzásában: Lexikográfiai, fordítástudományi tanulmányok és köszöntők Magay Tamás 90. születésnapjára*. Budapest: Tinta Könyvkiadó. 53–63.
- P. Márkus K.** (2020b) A szótárhasználat jelene és jövője a közoktatásban – a nyelvoktatást szabályozó dokumentumok és segédanyagok tükrében. *Modern Nyelvoktatás* 26/1–2. 59–79.
- Quirk, R.** (1973) The social impact of dictionaries in the UK. In: McDavid, R. & Duckett A. (eds.) *Lexicography in English*. New York: Annals of the New York Academy of Sciences 211. 76–88.

- Reder, A.** (2016) Wörterbücher und digitale Tools als Ratgeber bei der Kollokatorsuche. *Beiträge zur Fremdsprachenvermittlung* 58. pp. 18–30. http://www.vep-landau.de/fileadmin/user_upload/bzf/Hefte/bzf_2016_58.pdf
- Svensén, B.** (2009) *A Handbook of Lexicography. The Theory and Practice of Dictionary-Making*. Cambridge: University Press.
- Tarp, S.** (2008) *Lexicography in the Borderland between Knowledge and Non-Knowledge. General Lexicographical Theory with Particular Focus on Learner's Lexicography*. Tübingen: Max Niemeyer.
- Tóth Á., P. Márkus K. & Pődör D.** (megjelenés alatt) *Lexikográfia és szótárdidaktika az angoltanárképzésben – helyzetkép*.
- Wiegand, H. E. et al.** (eds., 2010) *Wörterbuch zur Lexikographie und Wörterbuchforschung*. Band 1. Berlin: de Gruyter.
- Zöfgen, E.** (1994) *Lernerwörterbücher in Theorie und Praxis*. Lexicographica Series Maior 59. Tübingen: Niemeyer.
- Zöfgen, E.** (2010) Wörterbuchdidaktik. In: Königs, F. G. & Hallet, W. (eds.) *Handbuch Fremdsprachendidaktik*. Seelze-Velber: Klett Kallmeyer. 107–110.

A szerzők a tanulmány alapjául szolgáló kutatást az *Oktatásinformatika a felsőoktatásban* kutatócsoport 20629B800 témaszámú, a Károli Gáspár Református Egyetem által finanszírozott pályázat keretében végezték.